

МБОУ «Крест-Хальджайская СОШ имени Героя Советского Союза Ф.М.Охлопкова»

МР «Томпонский район»

Проект-программа по реализации региональной программы «Эркээйи эргиирэ».

(начальное звено)

май ,2021г.

«Дорожная карта» по реализации программы «Эркээйи эргиирэ».

Основная задача программы «Эркээйи» - создание среды для саморазвития личности ребенка, его самореализации в социальной и творческой деятельности.

Возраст: 7-10 лет

Ребенок в возрасте 7-10 лет: раскрытие способностей и развитие творческих начал, совместные занятия.

Основная цель: Создание условий для любимых ребенком занятий от которых ребенок получает удовольствие и приобретает умения и навыки. Содействие становлению самосознания ребенка «Я сам».

Воспитательная система создается через:

-развитие личностного потенциала ребенка в условиях взаимодействия школы, семьи, общества.

-расширение кружковой работы, тесной связи с другими культурно-образовательными учреждениями.

Направления работы	Основные задачи	Ожидаемый результат	Срок реализации	Ответственные исполнители
Подготовительный этап. Ознакомление	Обсуждение программы с малым педколлективом (МО нач.кл). Сбор идей, предложений по реализации программы.	Разработка программы для учащихся начального звена	Май 2021	Учителя МО нач.кл
Основной этап	Организация составленной программы с охватом для учащихся начального звена	Разработка программы для учащихся начального звена Справка о проведенных работах	Сентябрь-май	Учителя МО, родители,
Заключительный этап	Обсуждение поведенных работ во время учебного года. Дальнейшая реализация во время летних каникул	Семейная форма воспитания, обучения, контролирование учителем, кураторство.	Май	Родители

Примерный календарный план начального звена для реализации программы «Эркээйи эргиирэ»

Буолар кунэ- дыла	Бй суолтата	БЫтыллар улэ хайысхалара		
		О5о-учуутал	О5о-тереппут	О5о-общество
Бала5ан ыйа- Улуу Суорун ыйа	Кыстыкка кёуу, айыл5аны кытта алтыбыы, бутэбик сылаас кэми бэйэ5э инэринии, доруобуйаны бе5ергетуу	1. Айыл5а5а тахса сылдыбы, айыл5а матырыйаалларын хомуйуу (экскурсия) 2. Эти хааны чэбдигирдии Ебугэ оонньуулара (игра)	Дьэ ис-тас улэтигэр сыбыарыы: кыстыкка кёуу, о5уруот хомуйуута (труд)	Даадар урэх кытыытын хомуйуу (труд)
Алтынны – Хотой айыы	Тумсуулээх буолуу, аыныгас, кемускэс буолуу. Бэйэ-бэйэ5э кемелесууу.	1. Нэилиэк убаастанар а5ам саастаах дьонун кытта керсууу, сэбэргэыйи (беседа) 2. «Эьэм, эбэм субэлэрэ» Кылаас иьинэн иьитиннэрийи (наблюдение, сообщение)	О5о кырдыа5ас саастаах аймах кыитин кытта алтыбарын тэрийи. «Эьэм, эбэм субэлэрэ» диэн иьитиннэрийигэ бэлэмнэнийи (наблюдение)	1. Аьымал акция5а кыттыы, тэрийи (труд) 2. «Куьунну кыи кулбутунэн» ярмарка5а кыттыы (труд)
Сэтинны ый- Байанай ыйа	Булуу- талыы дьобурун уескэтийи, тыа иччитигэр сугуруйуу, кыстыкка киирийи	1. «Сэтинны ый-Байанай ыйа» оонньууну тэрийи (игра) 2. Сири, уоту аьатыы сиэрин- туомун уерэтийи.	«Булт этиттэн астар» кылаас иьинэн иьитиннэрийи (труд)	Геолог музейыгар сылдыбы, нэилиэкпит биллииллээх булчуттарын туьунан билиийи (экскурсия, встреча)
Ахсынны ый-Билгэ	Сурун бол5омто билиигэ ууруллар ый. Чабыр5а5ы, остуоруйаны,	1. Остуол оонньуутун тэрийи иь хабылык, тыксаан, хаамыска (игра) 2. Блииини бе5ургэтэр	Куну-дылы билгэлийиргэ тэттик субэлэри хомуйан кылаас иьинэн	1. «Эллээйик» фольклорнай ансамбль улэтин кытта билсийи

	таабырыннары уерэтии. Кун-дьылы билгэлээын уеруйэ5ин тэрийии.	тургутуктары аабы (олимпиады, викторины)	хабыат табаарыы, ону тереппугу кытта кемускээын (наблюдение, поиск)	2. «Айгы» кулууп чилиэннэрин кытта алтыбыы (беседа)
Тохсунньу – Танха ыйа	Киии таайар, сэрэйэр куустэрин сайыннарыы. Бэйэни ыраастаныы. Утуе тыллары туттуу.	1. «Утуе киии кемустээ5эр кунду» кылаас чааба (беседа)	Ебугэлэрбит чуумпу оонньууларын уерэтии (игра)	«Тереебут дойдум тыйыс тымныыта» уруууй быыстапкатын тэрийии
Олунньу ый- Одун	Киииэхэ тийимтиэ, хомуьуннаах тылы бэйэ-бэйэ5э тиэрдии. Тыл иччилээх буоларын о5о5о тиэрдии, сурун ейдебуллэрин инэрии.	1. Алгыс-хомуьуннаах тыл, суду куустээх буоларын о5о5о тириэрдии. Алгыс суолтатын ырытыы. 2. Билиини бе5ургэтэр тургутуктар, тыл оонньуулаара (олимпиада, викторина, игра)	1. Куннээ5и олоххо- дьабахха туттуллар утуе тыллары огого инэрии, ис суолтатын быьаарыы	Тыл уерэ5ин уерэтэр дьону кытта билсии, саха тылын уонна терут культура учууталларын кытта алтыбыы.
Кулун тутар- Дьеегей ыйа	Дьеегей Айыы киииэхэ кууьу, сатаан улэлиир дьобуру, хабаайын буолууну биэрэр.	1. Чэбдигирдии оонньууларын тэрийии (игра) 2. Сылгы туьатын туьунан билии, уерэтии. Нэбилиэкпит тыа хабаайыстыбатын ере тушпут улэбиттэр тустарынан сэьэргэьи (беседа с зам директора по агрообучению)	1. Кун уотун сырдыгар эти хааны бе5ергутэр эрчиллилэри оноруу, салгынна сылдыыы	1. Нэбилиэк музейыгар, библиотекатыгар сылдыыы. Нэбилиэк туруу улэьиттэрин туьунан билии, сэьэргэьи (экскурсия, беседа)
Муус устар- Айыыьыт ыйа	Айыыьыт киииэхэ саамай чугаьыыр кэмэ. Таптал, Кэрэ уескуур, тэнийэр бириэмэтэ.	1. Тереебут дойдуга тапталы инэрии, айар улэни тэрийии (уруууй, сочинение)	1. «Мин себулуур дьарыгым» айар – тутар дьобуру сайыннарыы,	Кэрэтик танныы. Саха танаьыгар курэс. Киэн эйгэ5э табаарыы,

	Айыыыта еургэппэт буолуу диэн сурун суолтатын быһаарыы.	2. Доруобуйаны бебергетуу. Тыына уерэни, муннунан тыыны тыһалааһын билииннэри (мединструктор беседата)	быыстапка тэрийи	билииннэри
Бам ыйа – Иэйиэхсит ыйа	Сайылыкка кэуу. Ньукуолун күнэ	1. Айылһаһа таһсан сири-уоту аһаты сиэрэ туома.(экскурсия) 2. Ебугэ хамсаныһлаах ооньууларын тэрийи (игра)	1. Уолу, кыыы ебугэлэрбит угэстэринэн иитиһи ньымалара. (информация) 2. «Мин дьэ кэргэним-ебугэ угэстэрин тутуһар» хаһыат оноруу, кемускээһин	1. Суббуотунньукка сылдьыы, тиэргэн иһин хомунуу (труд)
Дьэ кэргэн иһинэн угэстэри уерэти, сатаһыллары сайыннарыы (сайынны каникул бириэмэтигэр)				
Бэс ыйа – Урун айыы ыйа	Урун тунах Ыһах ыһыһыһыта.	Ыһахха сылдьыы сиэрин-туомун туһунан билииннэри.	Дьэ кэргэнинэн ыһахха сылдьыы,	Нэһилиэккэ тэриллэр оһо лааһырдарыгар сылдьыы.
От ыйа – Буор ыйа	Тыһнар тыһнаах барыта буор күттаах буоларын ейдетуу. Киһи-айыһа оһото буолатрын бэһиэтиир угэһи туттуу.	Айылһаһа харыһаһыһаахтык сыһаннаһыы туһунан билииннэри, иһитиннэри	Сир аһаһын, от улэтигэр сылдьыыы. Оһону улэһэ иитиһи. Сетуелээһини тэрийи.	Нэһилиэккэ тэриллэр оһо лааһырдарыгар сылдьыы.
Аһырдыах ыйа-Аан Дьаһын	Сайын утуетун инэрини. Сынһаланы тэрийи	Оһо «личность» быһыыһынэн иитиигэ тэттик субэлэр, ырыһылар, ыһыһылар. (беседа)	Сир аһын хомуйууга дьэ кэргэни күтта сылдьыы, окко куустээх тумуктуур улэлэргэ сылдьыыы	

Использованная литература: Даһыл- А.Н.Павлов «Обряды по месяцам»

Ожидаемый результат всей программы:

Уважительное отношение учащихся к труду.

Плодотворное влияние семейного воспитания.

Всестороннее развитие ребенка, в том числе в социуме.

Благополучное саморазвитие родителя.

Осуществление тесного доверительного контакта между учителем и родителем.

Соблюдение традиций, обрядов народа Саха.

Расширение внутреннего мира ребенка через наблюдения, исследования, поиска.

Признание ребенком, себя как, потомок уникального малочисленного народа.